

**ELŐFIZETÉS**  
**NYELVEN ÉS VIDÉKEN**  
 Egy évre ... 150 Lei.  
 Három évre ... 75 Lei.  
 Egy negyed évre ... 87-60 Lei.  
 Egy hónapra ... 12-50 Lei.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG**  
 Aradi és csanádi egyesült  
 vasutak palotájában.  
 TELEFON-SZÁM: 66.  
**KIADÓHIVATAL:**  
 Aradi Nyomda Bészvény-  
 Társaság.  
 Bulvardul Regele Ferdi-  
 nánd I. József 15h.-ut. 22.  
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Stauber József

Csütörtök, szeptember 23

## A kamara és szenátus megnyitása.

**BUCURESTI.** A kamara a szünet után tegnap reggel 9 órakor nyílt meg. Az ülésen Zamfirascu elnök elnökölt. A miniszterek padjaiban Averescu miniszterelnök, Argetoianu, Goga és Greceanu miniszterek tartózkodtak. Az utolsó ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után Cudalbu előterjesztette a minisztertanács szervezetéről szóló javaslat egyik szakaszának módosítását, majd több interpellációt jegyeztek be. Végül a magyar, osztrák és német békéket tárgyaló albizottságok terjesztették elő jelentéseiket. — A szenátus Metianu alelnök elnöklésével tegnap reggel 8 órakor tartotta szünet után első ülését, amely formális volt.

## Magyarország és a kis-antant

**BUDAPEST.** A Magyar Táv-írási iroda jelenti: Bethlen István gróf választói előtt a kis antant ellen nyilatkozott és kijelentette, hogy csak a nagy antant biztossághatja a békeszerződés igazságos keresztülvitelét.  
**BÉCS.** A Neue Freie Presse jelenti, hogy Teleky Pál gróf magyar miniszterelnök a lap tudósítója előtt kijelentette, hogy Magyarország ujjaszülése az ország külső és belső ellenségei felismerésén alapszik.

## Csatlakozás a Simplonhoz.

A Simplon-expresszel utazó közönségnek, ha Timisoarán (Temesvárott) akart az expressre felülni, majdnem egy nappal hamarabb kellett átutaznia Timisoára (Temesvárra), hogy csatlakozást kapjon. Ezen kíván a C. F. R. aradi kerületi igazgatósága segíteni, azzal, hogy a régi délutáni indulással második személyvonatot indít Aradról, mely közvetlen csatlakozást nyer az éjeli induló Simplon-expresssel.

## Áremelését kérik a borbélyok.

Ma délelőtt a borbélymesterek küldöttsége felkereste dr. Crisán Aurél prefektust és elpanaszolta, hogy a borbélymesterek a jelenlegi tarifában megállapított árak mellett alig tartják fenn üzemiüket. A mesterek megélhetésük biztosítására a borbély-díjszabás felmérését kérték. A prefektus felszólította a borbélymestereket, hogy terjesszék elő más városok, főleg királyságbeli városok borbély-tarifáját s akkor a városi hatóság kielégítő irányárakat fog megállapítani.

## Nagygyűlés az aprópénzhiány miatt

A pénzbeváltás óta az egész város közönsége az aprópénzhiány miatt panaszkodik. A helyzet oly súlyossá vált Aradon, hogy a gyárak és iparvállalatok egzisztenciája kockán forog, mert egyrészt munkásaikat nem tudják fizetni, másrészt anyagot sem tudnak beszerezni. Munkaadók és munkások napok óta deputációznak a polgármesternél, aki biztatásnál egyebet nem tud adni. Az Aradra hozott 12 millió fei értékű aprópénz egész egyszerűen eltűnt, a bankok kizárólag nagy címletek birtokában vannak s hiába hoznak néhaman aprópénzt Aradra, egy nap alatt az egész készlet eltűnik. A fenyegető gazdasági krízis most azután arra készítette dr. Robu János polgármestert, hogy szakemberekkel beszélje meg, miként lehetne az aprópénzhiányon segíteni. Holnap, csütörtök déle a polgármester

megbeszélésre hívta össze a bankok, gyárak, vállalatok és nagyobb kereskedő-cégek vezetőit. A polgármester erre vonatkozó meghívása így szól:  
 Az aprópénzhiány mielőlti megszüntetésének megbeszélése tárgyában felhívom az összes bankok, gyárak, vállalatok és nagyobb kereskedő-cégek vezetőit, hogy folyó év szeptember hó 23-án déli 12 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó értekezletre megjelenni sziveskedjenek.  
 Itt említettük meg, hogy a Marfa- és Weitzer-gyárak küldöttségei ma küldöttségileg felkeresték dr. Dobay Aurél helyettes rendőrprefektust és megkérték, hasson oda, hogy a munkások bérét aprópénzzel fizessék. A helyettes rendőrprefektus megkereste a polgármestert, hogy legyen segítségére a munkásoknak.

## Elpusztult a carrarai márványbánya.

(Részletek az olaszországi földrengésről.)

**RÓMA.** Újabb jelentések szörnyű részleteket közölnek az olaszországi földrengés pusztításairól. A katasztrófa sokkal nagyobb kiterjedtben dúlt, semmint eleinte hinn lehetett. A carrarai világhírű márványbányák mincseinek többé, mert a földrengés következtében nagy földcsuszamlások támadtak, amelyek a bányákat betemették. A toscanai Apenninek vidéke csupa romhalmoz. Castiglione, San Domino, Montignosa, ezek a fen-

séges helységek a Firenzéből Veronába vezető úton, nagyon megromlottak, egyrésztük teljesen megsemmisült. Pistojában a Madonna dell'Umilia csodálatos szép templomának kápolnája romba dőlt. Pisában a megrémült lakosság inkább maga tett kárt önmagában, semmint a földrengés. Bolognaiban is rettenetes volt a halálfelelem. Ugy számítják, hogy az áldozatok száma meghaladja az ezret.

## Prohászka Ottokár — a zsidóságról.

A Neue Freie Presse nyomán közöljük Prohászka püspöknek az egyetemi beiratkozás rendjéről szóló javaslat tárgyalása során szeptember 17-én elhangzott beszédét következőkben:  
**Prohászka Ottokár:** Bizonyos vezető gondolatokra kell rámutatnom, amelyek a javaslatot idehozták. Tisztában kell lennünk azal, amit akarunk. Szociális irányban kell dolgozunk és ez a törvényjavaslat lábra akarja állítani a leszoruló magyar közéletet. (Taps.) Ezt az organizációt az egyetemen kellett kezdeni, mert az egyetem nyúlik bele a legjobban a magyar közéletbe. Elfogadja a javaslatot Bernolák Nándor indítványával együtt, mert e javaslat a komoly munkát sürgeti az ifjuság számára. Az egyetemen tanulni kell és nem politizálni. A tanuló ifjuság tanuljon elsősorban. Meg tudja érteni a szenvedélyeket, de nem menti azokat az erőszakosságokat, amelyek az egyetemeken elkövettek. A világháború szen-

védése után joga van ahhoz a keresztény magyar ifjuságnak, hogy az egyetem elvégzése után kenyérhez jusson. A numerus clausus nem idegen fogalom nálunk. Az Orvosok Nemzeti Szövetsége felhívta már a figyelmet arra, hogy néhány év múlva milyen hátrányos méretekben szaporodik meg az orvosok száma. A numerus clausus nem jelenti a tehetségek elnyomását. Ez a kiválasztás azonban igen nagy probléma. A már beiratkozottak szerzett jogát tiszteletben kell tartani. De ha kiderül, hogy olyan egyetemi hallgatóról van szó, aki nemzetközi, destruktív szellemű, akkor a nagyobb jognak kell győznie a kisebb felett. A bécsi egyetemen fegyveres diákok foglaltak állást a zsidó hallgatók ellen. Ez ma világprobléma, mely elől nem zárkozhatunk el. Engedve ennek a nyomasztó kényszerűségnek, elfogadjuk a numerus clausust. Nem örömet, nem bosszúból, hanem kizárólag kényszerűségből. A műveltség és a ke-

nyér két szempontját kell harmóniába hozni.

## A zsidóság Magyarországra fejlődésért.

Tévednek, akik azt hiszik, hogy a numerus clausussal kiváltságot akarunk adni a keresztény ifjuságnak. Az utolsó ötven év fejlődése teszi ezt szükségessé. Ezt a fejlődést a zsidók csinálták. Ereki Károly: No, nem egészen. Prohászka Ottokár: Nagyrészen. A keresztény intelligencia háttérbe szorult, kicsuszott a talaj lába alól. A zsidóság a magyar indolencia, a magyar urhatnomság miatt és a maga nagy szorgalmával megteremtette a magyar kereskedelmet. A magyar nép sohasem volt antiszemita, mert a kereskedője mindig zsidó volt. A falusi nép el sem tudja képzelni életét a zsidó kereskedő nélkül. A zsidóság rávetette erős intelligenciáját és munkaképességét a sajtóra. Ezt nem kifogásoljuk, mert ha ez az intelligencia átszűrődött meleg hullámaival a magyar vérkeringésbe, ez csak helyesíthető, de ez a helyzet a mi elnyomásunkra vezetett és itt most faji örvédelemről van szó. (Nagy taps és helyeslés.) Tisztelt zsidó polgártársaim ezt ne vegyék támadásnak, vagy gyűlölködésként. Az orvosok, ügyvédek fele zsidó, ezt nem engedheti meg a magyar társadalom, amely összes fiáról gondoskodni akar. (Taps és éljenzés.) A magyar irodalom azt mutatja, hogy a zsidó írók térfoglalása az irodalom elzsidósodására vezetett. Faji magyar kultúránkat, magyar értékeinket kell megvédeni. Nem gyűlölség az antiszemitizmus, magyar faji sajátosságaink védelme vezet bennünket és azt hiszem, ehhez jogunk van. Pető Sándor: Nem vagyunk ellenségei a magyar kultúrának. Prohászka Ottokár: Önök nem ellenségei a magyar kultúrának. Szívesen megadom a jogot, a szabadságot a zsidó inspirációnak, de meg kell védelmezni minden erőnkkel a magyar kultúrát. Pető Sándor: Részesei akarunk lenni a magyar kultúrának. Prohászka Ottokár: Ez csak akkor következhetik be, ha teljesen asszimilálódnak. Nem zsidó számitéséről van szó, hanem a zsidóság értékes, becsületes és felszívódott elemeinek teljes bekapcsolásáról a magyar kultúrába, de a magyar kultúrát meg hamisítani, kicsorbítani nem engedjük. Nem feszélyez egy cseppet sem, hogy mit mond a liberalizmus. A liberalizmusnak nagy áldásai voltak, de ma már a liberalizmus kiadta minden erejét, miután kifejlesztette gazdasági erejét. Ha egy erő kiadja energiáját és túléli magát, akkor fölösleges olyasmit hangoztatni,

hogyan nem követjük Kossuthot, vagy Eötvöst. Ők nagyon helyesen cselekedtek, amikor a liberalizmus álláspontján voltak, de ma már másként kell gondoskodni, a fejlődés más irányokat szabott. Mi igenis liberálisok vagyunk, amennyiben elismerjük a liberálizmust. Mi igenis liberálisok vagyunk, amikor meg kell éreznünk az idők változását. Védni fogjuk a magyar kultúrát és semmi egyebet nem akarunk. Ha ez a védekezés a liberalizmus ellen van, akkor szakítunk a liberalizmussal. (Nagy taps és éljenzés.)

#### (A cionizmusról.)

A zsidóság fejlődése egyébként most már csak a zsidó nemzeti eszme, a cionizmus irányában képzelhető el. A háború nyomán kialakult ez az eszme, látjuk abból is, hogy Palesztinát odaadták a zsidó nemzeti államnak és azonfelül az antant is elismerte a zsidó nemzeti kisebbség jogait. Nem lehet tehát letagadni, hogy a zsidóság a nemzeti eszme útjára lépett. Elhiszem, hogy Sándor Pál nem cionista és azt is elhiszem, hogy a magyar zsidóság nagyrésze nem cionista fel fogása, de viszont ez nem tőlük függ, hanem a zsidó eszme fejlődésétől világszerte. A zsidók lehetnek jó állampolgárok, de nem mondják, hogy a cionizmus bolondság.

Sándor Pál és a demokraták közbekiáltanak: De igenis, bolondság! *Prohászka*: Világszerte mutatkozik a cionizmus fejlődése és nekünk mindenáron biztosítani kell a magyar szellemi uralmat. A régi kormányzat büne, hogy megengedte Palesztinát a magyarországon keresztül a galliciai zsidóság beszivárgását. Ez óriási nagy hiba, óriási nagy bűn volt a liberalizmus befolyása alatt. Rátér ezután a zsidók katonai szolgálatára. Azok előtt a hősök előtt, akik szenvedtek, vagy meghaltak a hazáért, lettek legyen zsidók, vagy keresztények, egyaránt meghajtja lobogóját a nemzet. Óriási problémája a magyar kereszténységnek a zsidó géniuszából folyó veszélyrel szemben a helyét megvédeni. Mindent összefoglalva és így megvilágítva, a numerus clausus kérdését nem vehetik jogfosztásnak, támadásnak, vagy kegyetlenségnek ezt a harcomkat, ezt a javaslatot, hanem csakis a nemzeti aggodalom kifejezésének, annak a kötelességnek, hogy a nemzetet fel kell rázni, hogy tegyen meg intézményesen mindent a maga védelmére. Beszédét Shakespeare Julius Cesarjából vett idézettel fejezi be:

— Tisztelt és becsült a zsidó szorgalmat, a zsidó géniuszt és hatalmat, de amennyiben a magyar nemzetet veszélyezteti, létere tör, annak elébe áll.

A Ház nagy többsége föláll és úgy tapsolja Prohászkat.

#### A kisriáltított birtokok árának törlesztése.

Bucurestiből jelentik: Az a megváltási összeg, amely a parasztok részére kisriáltított földbirtokért fizetni kell, 2 millárdot tesz ki. Ennek az összegnek törlesztésére a pénzügyminiszterium kincstárjegyeket bocsát ki s így oldja meg a kártérítés kérdését.

## Kamenev meghamisította Csicserin táviratait (A Daily Herald megvesztegetése.)

LONDON. Az angol kormány nagyobb elővigyázatossággal és a közzétette azt a levelet, melyet bankok megkerülésével végrehajtotta Lloyd-George irt Kamenev bucsu tott eladásából befolyt összeg levelére. Lloyd-George levele így egyrészt nem a Daily Herald szól: 1. Kamenev azt állította, igazgatójának, hanem a kiadó hogy az orosz koronaékszerek árának adta át. 3. Kamenev a kor-eladásáról semmit sem tudott. Az mánya által megküldött lengyel angol kormányának bizonyítékai békefeltételekben szándékosan válnak, hogy tudott az eladásról. toztafásokat eszközölt. Ezek a Kormányának jelentést tett róla feltételek világosan magukban fog s a befolyt vételárból a „Daily lalták a lengyel munkásság fel-Herald“-nak nagy összeget egyverzésének követelését. Mint-adott és éppen arra készült, hogy hogy Kamenev rögtön látta, hogy ugyanannak az újságnak további Anglia ezeket a feltételeket soha-70,000 font sterlinget adjon. 2. A sem fogja jóváhagyni, a feltételek kormányának bizonyítékai vannak közé a „polgári milícia“ ártatlan arra, hogy az ékszereknek a leg-kifejezést csempészte be.

## A lipcsei vásár.

BUKAREST. Az Indreptare fel, a vállalkozási kedv egyáltalában nem csökkent és arra törekvésnek, hogy az árukat men-nél inkább javítsák. Az áruk emel-kezdése egyáltalán nem várható, de nagy esés sem lesz, egyenle-tesen akarják az árak lenyomá-sát keresztülvinni és így az átme-netet simává tenni.

#### Uj reklám-trükkök.

Volt ellenségek a vásáron.

A lipcsei vásárra az idén elő-ször jöttek külföldi nagy cégek vásárolni a háború kitörése óta. Így aztán volt vendég a világ minden részéből. Különösen sok a japán, ahol a gazdasági krízis még nagyobb, mint a legtöbb euró-pai államban. A legnagyobb fel-tűnést egy néger asszony kel-tette, aki hihetetlen nagymeny-nységű árut vásárolt Afrika szá-mára. A hallatlan eleganciával öltözött asszonyt ott lehetett látni mindenütt, legtöbbit az osztrák pavillonban tartózkodott és sok árut vásárolt. A vásáron régi szo-kás, hogy a kereskedők megállá-pították, ki volt a legtöbbet vá-sárló. A pálmát a néger asszony vitte el. A német ipar előtt meg kell hajolni az ellenségnek is. Ren-geteg angol kereskedő is megít-lent — ezuttal első ízben évek óta — Lipzigben. Valamint számos amerikai nekéz vagyontokat ha-gyott Lipzigben.

#### Tizennégyezer kiállító.

A vásáron tizennégyezer ki-állító cég és gyár vett részt. A vásárlási kedv már erősen fellen-dült, sokat vesznek az antant-áll-amok, nagy Csehország vásárló képessége, mert Lengyelország piacát is nagybárra látja el. Vásárol azonban Románia és a Balkán államok is. A németek nagyon megkönnyítették a kiáll-ítókat üzletelt azzal, hogy akadály-talanul adtak a lipcsei vásár igaz-zolványára bevételi engedélyt. Minden jel arra mutat, hogy ösz-re megindul mindenütt a forga-lom. Erős a törekvés, hogy az árakat lenyomják, de úgy akar-ják megcsinálni, hogy a gazda-sági krízist el lehessen kerülni. Hihetetlen erő mutatkozik megigaz-gyászámok és kitűnő bohózatok tess-különösen a német üzletemberek-nek változatossá. Színre kerül az „Or-ben, hogy az üzleti programot a nagy pangás dacára nem adták hozat.

\* Megszűnt a bécsi színészsztrájk. Bécsből jelentik, hogy a színészek és színigazgatók tárgyalásai tegnap befejeződtek. Sikerült minden irányban meg egyezni és így ma az összes színházak-ban megkezdtek az előadásokat

\* A Csárdáskirálynő az aradi közönség legkedvencebb operettjei közé tartozik s különösen akkor nem téveszt el hatását, amikor a vezető szerepek olyan kezekben vannak, mint Horváth Mici, Szeghő Lili, Benkőné, Jakabffy, Várnay, Selmezy és Faludy. Pénteken a Pünkösdi róza operett folytatja he-tekkel ezelőtt megkezdett diadalmait.

\* A prefektus és polgármester a tár-laton. Dr. Crisán Anrél prefektus és dr. Robu János polgármester ma délben megtekintették Minisan festőművészek a kulturpalotában rendezett kép-tárát.

\* Kápolnai Juliska — él. Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy Keszler Edéné Kápolnai Juliska Budapesti meghalt. Egy aradi nagykereskedő Bu-dapesten lakó leányától most azt az értesítést kapta, hogy Kápolnai Juliska Budapesti és virágzó egészségnek örvend.

#### Vápet Art a bérkocsis-sztrájk

Több napig tartó sztrájk után a bérkocsisok ma délután ismét kiállítottak kocsijukkal a bérkocsistállomásra és meg-kezdtek a fuvarozást. Ma délelőtt a bérkocsisok monstre-kiáldottsága tisztel-get dr. Robu János polgármester előtt és előszóban fejtette ki álláspontját a városi tanács által megszabott új tari-fával szemben. Hosszas tanácskozás után a polgármesternek sikerült a bér-kocsisokat meggyőznie arról, hogy tul-zott követeléseik teljesíthetetlenek. A bérkocsisok végül kifelentették, hogy két hónapi próbaidőre elfogadják az új tarifát, de csak abban az esetben, ha a városi hatóság maximális áron juttat nekik zabot és szénát. Miután a polgár-mester ezt kilátásba helyezte, a bérko-csisok visszavonták felebbezésüket és a kora délutáni órákban megszűntették a sztrájkot.

#### Millió sikkasztás Budapesten.

BÉCS. A budapesti pénzpiacot egy újabb nagyszabású bankcsa-lás foglalkoztatja. A friss botrány hőse Szigeti Jenő banktisztviselő, és a károsult a Magyar Leszámi-toló és Pénzváltó Bank, amely a tisztviselőt a közelmultban llo-bcsájtotta, de ellene bünyői felje-lentést nem tett, miután kára jó-részt megkerült. Szigeti Jenő a Leszámitoló Bank tőzsdeosztályá-ban volt alkalmazva és körülbelül 1 millió hatszázezer koronát sikk-hasztott anélkül, hogy akár a pénz-tárnak, akár a tőzsdeosztálynak, akár az ellenőrző osztálynak fel-tűnt volna. Szigeti nagy lábon élt, de nem volt kirívó a pazarlása, mert tudták, hogy gazdag család-ja van, s azt hitték, hogy a tőzs-dén nyeri a pénzt. Szigeti még te-vább is nyugodtan üzhette volna a maga játékeit, ha az ellenőrző osztály egyik Winter nevű tisztvi-selője véletlenül és magánszorga-lomból észre nem vette volna, hogy a tőzsdeosztály elszámolá-sai körül eltérések vannak. E megállapítás után figyelni kezdte az osztály tagjainak munkáját s így hamarosan rájött, hogy Szi-geti a bünyös s hogy az ő kezé-t több mint másfél millió sikkadt a

## MŰVESZET.

\* Lili Bing Jánossal és Nagymama. Az aradi színház népszerű és állandó vendégbaritonistája, Bing János az új szezonban vasárnap délután jelenik meg először a közönség előtt. Ezuttal egyik legkedvencebb szerepét látja el a bú-bájos muzsikájú Lili operettben. Szom-baton délután a legbájosabb Nagyma-mát eleveníti meg a színpadon Novák Irén, az aradi színtársulat ünnepeit dí-mai hősnője.

\* Zsoltolt nézőtér taposol esténként a Modern Kabaré kitűnő műsorának, a melyet fővárosi attrakciók, pompás ma-gisztrák és kitűnő bohózatok tess-ke változatossá. Színre kerül az „Or-ben a vendéglobon“ című kacagtató bo-



HIREK.

Snaposutlevelek Budapestre

A határozat feloldásával és a gyorsított forgalom megindításával kapcsolatosan, amint ez román lapokból megállapítható, a kormány rendkívül érdekes tervvel foglalkozik. Eszerint a vámhivatalok főnökeinek joguk lenne...

— AZ ÁRMEGÁLLAPÍTÓ BIZOTTSÁG dr. Lujai Ernő elnöklésével holnap, esztendő délután ülést tart, amelyen igen sok kérvény felett dönt.

— AZ ISKOLÁK EGYSÉGESÍTÉSE. Bucuresti. Az óromániai és a csatolt területek iskoláinak egységesítése a régi királyság szabályzata alapján fog történni, kivéve a reáliskolákat.

— A PÉTERVÁRI ELLENFORRADALOM. Koppenhága. A pétervári tengerészakadémiának zászlósa mindinkább terjed. Tegnap 150 ellenforradalmár tanácsot és 50 katonát kivégeztek.

— AZ ERDÉLYI ÉLELMELÉSI MIZÉRIÁK. Bucuresti. A főváros élelmiszerbizottsága az erdélyi és bukovinai élelmiszerügyi bizottságokkal is foglalkozott azokra vonatkozólag intézkedni fog.

— KÖTELEZŐ A NYILVÁNOS KÖNYVVEZETÉS. Bucuresti. A kormány a nyilvános könyvvezetésre vonatkozó törvényt a csatolt területekre is kiterjesztette.

— AZ ANGLIÁBAN INTERNÁLTAK JELENTKEZÉSE. A belügyminisztérium kolozsvári államtitkárságának rendeletéből kifolyólag a polgármester felhívja a város területén esetlegesen tartózkodó mindazon polgári egyéneket, akik Angliában internálva voltak és ott podgyászokat hagytak, hogy 8 napon belül a polgármesteri hivatalban személyesen jelentkezzenek.

— TÖMEGES LOPÁSOK. Az aradi állomásnökök ma fellejtést tettek a rendőrségnek, hogy a Pecica (Pécscs) állomásról befutott petroleumciszternát ismeretlen tettesek megdézsmálták és 400 kiló petrolautot loptak el belőle. Ugyancsak az aradi állomáson loptak el ismeretlen tettesek egy csomag utaslapot. Feljelentés érkezett a rendőrséghez, hogy ismeretlen tettes özv. Nuszbaum Károlyné lakásáról fahárneműket lopott el körülbelül 10.000 lei értékben. A fahárneműek között volt egy értékes földszemű charmense. A rendőrség minden esetben megindította a nyomozást.

— MÜTEREM VAGY LAKÁST? Belaznay István festőművész arra kérte a lakáshivatalt, rekvirálja az számára a Bohus-palotában... et. amely... bérlet... amely... festőművész... műterme volt. A lakáshivatalmal tárgyalásán a Bohus-palota gondnokja a rekquirálás kérelem elutasítását kérte ezzel az indoklással, hogy Belaznay nemcsak festőműteremnek, hanem műteremnek is akarja használni a helyiséget, ami tűzveszélyes anyagok felhalmozásával jár. Belaznay ezzel szemben azzal érvelt, hogy minden helyiséget eredeti rendeltetésére kell felhasználni. Legközelebb fog dönteni a lakáshivatal, hogy a volt műterem lakás aradon, vagy pedig ismét festőműterem legyen.

— ORVOSI HIR. Dr. Krauss József kórházi orvos, Wesselényi-utca 1. sz. tel. d. n. 3-4.

Dr. Crisán prefektus a maximálásról.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma közvetlen azután, hogy a borbélymesterek tisztelegtek dr. Crisán Aurél prefektusnál, beszélgetést folytatott a prefektussal, aki a következő érdekes kijelentést tette:

— Eppen most voltak nálam a borbélymesterek és elpanaszolták, hogy a mostani díjszabás mellett nem tudnak megélni. Őszintén szólva, kénytelen vagyok igazat adni a borbélymestereknek. Ugy tudom, hogy minden városban magasabbak a borbélyárak, mint Aradon. Meg kell állapítani, hogy az árak maximálásával semmi sem érünk el. A hatóság előtt az a cél lebegett, hogy az árakat lenyomja és ezzel megkönnyítse a megélhetést, de az árak maximálásával nem tudott a helyzetet segíteni. A maximálás kényszereszköz, mely azonban eddig nem érte el a kitűzött célt. Valami középútat kell találni a erre azt hiszem legalkalmasabb a gazdasági életnek leg-

— MENETRENDVÁLTOZÁS AZ ACSEV, ARAD-PÉCSKAJ VONALÁN. Október hó 1-től kezdve Aradról Opécskára eddig délután 8 óra 13 perckor induló személyvonat 4 óra 50 perckor fog indulni, míg az Opécskáról este közlekedő személyvonat egy órával korábban vagyis 7 óra 13 perckor fog indulni és Aradra este 7 óra 51 perckor érkezik.

— VÁDIRAT EGY VALUTACSEMPÉSZ ELLEN. Az aradi ügyészségen elkészítették a vádiratot Nádor Ármint ügyében. Nádor Ármint még e hó 3-ikán Miscutla rendőrkapitány tartóztatta le, amikor 120.000 koronát akart a magyar határon átcsempészni. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Nádor egyszer már átcsempészett 120.000 koronát Nádor Ármint ügyében, aki jelenleg az ügyészség foglya, a napokban lesz a főtárgyalás.

— BELESETT A SZÍNHÁZ PINCEJÉBE. Ma délelőtti munkások dolgoztak a színház pincéjében, amelynek a földjére nyíló fűfőjét leemelték. Böhm 60 éves pékmester gyanútlanul haladt arra s a különben is rövidlábú ember a pincébe zuhant. Böhm zuhanás közben alkacsát a földbe szelvébe ütötte és súlyos sérülést szenvedett.



Tandey.

— AZ ARADI KÖZSÉGI IPAROS-TANONCISKOLÁBAN f. hó 22-én, szerdán kezdődnek a beiratások. Hétköznapokon délután 5-7-ig, vasárnap délelőtt 9-11-ig a Ferenc-téri polgári iskolában. A tanoncok beiratáskor bemutatják iskolai bizonyítványukat és 40 (negyven) leit fizetnek. Az igazgatóság kéri a tanonctartó mestereket és iparvállalatokat, irassák be tanoncikat e hó folyamán, nehogy kénytelen legyen a felettes hatóságnál a be nem irottakat bejelenteni.

— AZ ARADI KÖZSÉGI KERESKEDELMI TANONCISKOLÁBAN f. hó 22-én, szerdán kezdődnek a beiratások és pedig a Ferenc-téri községi közép (polgári) iskola épületében naponta délután 2-4 óráig. Minden tanonc köteles a beiratáskor utolsó iskolai bizonyítványát bemutatni, ugyanakkor fizet 40 lei tandíjat és 5 lei értesítő díjat. A tankönyvek és írószerek ára ugyancsak a beiratás egy másik kiadválal. Ez a vállalat adja alkalmával fizetendő. Kérem a kereske-

fontosabb alaptörvénye: a szabad kereskedelem. Az árakat meg lehet ugyan hatóságilag állapítani, de a jelenlegi helyzet megmutatja a következményeket. Az árakat kizárólag a kereslet és kínálat törvényei tudják szabályozni. Csak egy példával szegélyel. Tegnap már 300 leifért lehetett kapni a piacon egy métermázsza búzát, amelyért nemrégén még 500-600 leit kért a termelő. Minthogy a buza szabadkereskedelm tárgya, meg vagyok róla győződve, hogy hamarosan még olcsóbb lesz, főként akkor, ha a város olesó búzát hoz Aradra. Akkor kisebb lesz a kereslet s ennek következtében a termelő kénytelen olcsóbban adni búzáját, mert nem tud mit csinálni készleteivel. Véleményem szerint tehát nem hatósági intézkedések fogják leszorítani az árakat, hanem az egészséges konkurrenca fogja helyes mederbe terelni a gazdasági életet.

döket, azlyeskedienek tanoncaikat még e hónapban okvetlenül beiratni, mert a jövő hó elsején, amikor a tanítás megkezdődik, kénytelen leszek a be nem iró tanoncok főnökét az iparhatóságnál bejelenteni.

Magyarul is kiírhatók az utca-nevek.

Az utcanevek kiírása tekintetében a minisztertanács 1920. július 9-én tartott ülésén a következő határozatot hozta: 1. Az utcák felirata, az utcajelzők, valamint minden állandó jellegű közfelirat román nyelven és a helyi lakosság nyelvén legyen kiállítva. 2. Az üzletek feliratai kötelezőleg román nyelven állítsanak ki és facultative (tetszés szerint) azon nyelven, amelyet a tulajdonos önként, azzal a feltétellel, hogy mindkét nyelvű felirat azonos méretű betűkkel legyen elkészítve. Ezt a határozatot a nagyváradi prefektus már megkapta és tudomásvétel és miheztartás végett közölte a közönséggel.

Ady Endre életrajza.

(Uj Ady-kötet jelenik meg Budapesten.) Az Uj Nemzedék Ady Endréről írva a következőket közli: Ady életrajza már azülksége van az Irodalomtörténetnek. Nem akarunk itt értékmegállapításokba bocsátkozni, de Ady Endre neve a magyar irodalomnak egy immár lezárt korszakát jelenti, amit kihagyni többé nem lehet. Es egy ember életrajzát akkor kell megírni, amikor még emlékeznek rá. Különösen ilyen időkben, amikor nagyon-nagyon könnyen felejtünk. Ady halála után a Vörösmarty Akadémia megkezdte az adatgyűjtést. Ez a munka abbamaradt. Most Schöpplin Aladár és Mórle Zsigmond foglalkozik az életrajz megírásával; kétségtelen, hogy ők ismerhetik legjobban az anyagot. Legközelebb egy anhológia jelenik meg Budapesten Ady válogatott verseiből. Jaschik Álmós illusztrációival. Ady művének tulajdonjoga egyébként viszázakerült az özvegyéhez. Mikor a Pallas a tavasszal gazdát cserélt, a régi tulajdonos, Hatvány Lajos báró Ady verseit kivonta az üzletből és a jogot Ady-ménak átöröközte, aki most tárgyal a költőnek egy posthumus kötetét, a

háboru alatt írt verseinek egy részét is. Kevesen tudják, hogy Ady is követte Szendrey Jullia példáját: a múlt hónapban írt férjhez Máriát. Odán lesütö-művészhöz.

Táviratok.

ELISMERTÉK A KIS-ANTÁNTOT. Bucuresti. Párizs jelentések szerint Millerand francia miniszterelnök állagadta Take Jonasescu ama javaslatát, hogy a Duna-bizottság minden ülészaka más városban legyen. Millerand állított ettől s törvöl, hogy a bizottság állandó székhelye Budapesten legyen. Take Jonasescu a kis-antánt ügyében is megnyerte a hivatalos francia körök beleegyezését. Franciaország teljes támogatását kérte Romániának. Take Jonasescu Als le Belusban Clouffitt is biztosította arról, hogy a kis-antánt a békek akarja leuntartani.

A MAGYAR ÉS OSZTRÁK BÉKE RATIFIKÁLÁSA. Bucuresti. A Monitorul Oficial e mai számában az osztrák és magyar béke ratifikálását publikálta.

MILLERAND ELNÖKJELÖLT. Párizs. A Temps jelenté, hogy Millerand mégis elfogadta a felhívást a köztársasági elnöki székre, Jambard elhatározta, hogy visszalép. Az új miniszterelnök valószínűleg Briand lesz. Az elnökválasztó kongresszus esztendőben délután lesz Versaillesban.

KUN BÉLA A MOSZKVAI KÜLVYMINISZTERIUMBAN. Prága. Megérkeztetett az az hír, hogy Kun Béla Moszkvában a külügyminisztériumban nyert beosztást az osztrák-magyar ügyek intézésére.

Budapest. A magyar minisztertanács legutóbbi ülésében Calcestra orosz népbiztos jegyzékével foglalkozott, s mely represszáliakkal fenyeget, ha a magyar kormány a volt népbiztosokat kivégeztetné.

A Bachruch-ékszerek tolvaja.

BÉCS. A Neue Freie Presse-nek jelentik Budapestről: A váci-utcai Bachruch cégnél elkövetett millió ékszerlopás ügyében a következőket állapították meg. A kirakatba tett ékszerek közül eltűnt két collier, három solitaire és broche, melyek összesen 2 millió korona értéket képviselnek. A gyanu mindjárt Barta János, a cég egy fiatal alkalmazottja ellen irányult, kinek feladata volt, hogy a kirakatba helyezett ékszereket zárás után a Wertheim szekrénybe zárja. Megállapították, hogy a zsidó újévi ünnepek előtti estén, miáltal az üzletbe egy vevővel tárgyaltak, nem volt alkalmuk a főnököknek az ékszerek elzárását ellenőrizni és Barta ezt felhasználta arra, hogy csak az üres dobozokat zárta a Wertheim-szekrénybe az ékszereket pedig zsebrevarázta. A közbeeső ünnep napok alatt, zárva lévén az üzlet, a lopást csak napok múltán fedezték fel s ez idő alatt Barta egy barátjával és Péter nevű bátyjával megözökött Budapestről. Nyomuk Erdély felé vezet, ahol átkarriák lépni a román vonalat. Egy detektív, a cég üzletvezetőjével utánuk utazott.

## Apró hirdetések

## Alkalmazás.

FEOLVASÓ keresettik pár órára naponta. Bővebbet Ring, Asztalos Sándor-utca 1. I. emelet. 8944

TISZTESSÉGES, dolgos mindenest, vagy betérő azonnalra kérések. Strada Consistorial (Bathányi-utca) 23. I. em. jobbra. 1000

SZAKACSNO jó bizonyítvánnyal iri házhöz azonnalra kérések. Cim a kiadóban. 800

## Vétel és eladás.

EGY WAGGON tén alma eladó dr. B. R. gazdaságában Honostón. Érdeklődni Bulev. Reg. Ferdinand (József kőhőg-ut) 19. sz. 8942

EGY írósztal, 8 kerítés oszlop, férfi ruha, patkányfogó, hárszabó kutyá, eladó. Farkas-utca 8. 8941

GÉPHAJTÓSZIJ, amerikai gyártmány, elsőrendű állapotban, 28 méter hosszú 15 cm. széles. Megtekinthető Str. Elm-nosou 8. 8939

TIZEDES ÉS ASZTALI MÉRLEG, valamint egy üvegajtó megvételre keresettik. Cim a kiadóban. 900

ZONGORA (féltervid) továbbá egy fiaker eladó. Ládolt Istvánfal, Lippán. 9916

PERZSASZÖNYEGEK, jégaszakróny és egyéb tárgyak eladók. Bulevardul Carol (Erszébet-körut) 25. 8945

KÖNYVTARAKAT, hangjegyeket, festményeket és bélyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvkereskedés. 924

ANTIK porcellánt, butort, szőnyeget, festményeket magas áron vesz Salon Artistique, Bulevardul Regina Maria (Anarassy-tér) 21. I. 10351

## Ingatlan.

SZÉP új ház eladó. Zaigmondháza, Karl Linter. 8981

KÉT utcára nyíló három szobás lakásból álló belvárosi ház, család körülmények miatt eladó. Bővebbet Farkas-u. 8. 8940

ELADÓ most épülő modern ház gyümölcsös kerttel, azonnal beköltöhető. Cím a kiadóban. 3943

## Üzletek.

JÓFORGÁLMU kocsmá és szatócsüzlet házzal együtt eladó Sarlot Dumokos-utca 34. sz. 8946

## Különbéle.

APRÓHÍRDETESEKET az Aradi Közlöny részére felvessz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein I. hirdetés és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-u.) és Mandl, Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatt papírüzlet.

Névjegyeket, levél-papírokat, meghívókat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legcsinosabb kivitelben és legjobb papírosan készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-eszaki egyesült vasúti palotájában)

## D'Annunzio kitűzi a régi kalóz-lobogót.

FIUME. A Fenice-színházban tegnap tartott és több ezer embertől látogatott népgyűlésen D'Annunzio viharos tetszés közében jelentette ki, hogy a „Cozue” nevű bérelt gőzöt nem adja ki, hanem százmillió rakományával csak akkor engedi szabadon, ha az olasz bankok folyósítják a Fiumának már megszavazott kölcsönt. Ha ez nem történik meg, akkor kitűzi a régi kalóz lobogót a régi romantikus mesék ideje fog felajjulni. Az olasz lapok közlik D'Annunzio Fiume részére kidolgozott rakományának teljes szövegét. Különi kifejezéssel eltér a szokásos közjogi oklevelek szövegétől és poétikus szellem hatja át rendelkezéseit úgy, hogy néhol nem tudja többé értelemmel követni a közönséges balandó. Így például a 19. szakasz tíz területre osztja Fiume polgárait, az elsőbe az ipar és mezőgazdasági munkások, a másodikba a gyárak, a harmadikba a kereskedelmi vállalatok hivatalnokai, a negyedik testületbe a munkaadók tartoznak, az ötödikbe a köztisztviselők, a hatodikba a „nép szellemi virága” a tudósok, az írók, a művészek, a hetedikbe a szabad pályák munkásai, a nyolcadikba a fogyasztási szövetkezetek, a kilencedikbe a tantervezek és most következik a tizedik testület, amelynek nem lehet nevet adni. Ez az ismeretlen génusz oltárképe, a szellem felszabadulása a véres verejték alól. Ennek a testületnek jelszava: „A társadálytalan társadály.” Nem lehet rossz néven venni Fiume lakosságának, hogy mélyszélesen kölölköi alkotmányt több álmélkodással fogadta, mint lelkesedéssel

és az is nagy kérdés, hogy a fiu-me-i kereskedőknek tetszik-e D'Annunzio legújabb terve, amely a megszállítás következtében elmaradt kereskedelmi hajózásért, kalózkalandókkal akarja kárpótolni a kikötő várost, amelynek gyárai-ban szüntével a munka s üzletei zárva vannak.

BELGRÁD. Vezécs miniszter-elnök a fiu-me-i függetlenségi nyilatkozat kézhez vétele után azonnal érintkezésbe lépett a belügy-miniszterrel. A zágrábi 4-ik had-test parancsot kapott, hogy D'Annunzio minden tulkapását fegy-verrel akadályozza meg.

## Megnylik a forgalom Magyarországgal.

BUCURESTI. Illetékes hely-ről megerősítést nyer az a hír, hogy Magyarországgal való vas-úti forgalom Nagyváradon keres-tül október 1-én megkezdődik.

## Mozl.

A mozgóképszínházak műsora. Szeptember 23-án az Apollóban: Szerem és halál. Társadalmi dráma. — Az Urániában: A titánok bosszúja, Társadalmi dráma.

Hella Moja és Fern Andra vendég-játéka. A mozi két legjobban csengő, kristálytisza művészetet jelentő neve dominálja az Apolló és Uránia színház műsorát. Nehéz volna eldönteni, hogy kettőjük közül ki felé fordul jobban a közönség szeretete s kinek a játéka nyújt tökéletesebb élvezetet. Hella Moja a „Szerem és halál” című grandiózus dráma főszerepét játsza az Apollóban, Fern Andra látékát az Urániában élvez-netik. A két irodalmi értékű kép még esütörtökön és pénteken marad műso-ron.

A szerkesztésért ideiglenesen: KÁROLY JÓZSEF felel.

Censurat: ALEX. FRUGINA.

## Fogászati műterem. Dr. RADNAI SI FRIEDRICH.

Foghuzás, fogtömés, arany-koronák, aranyhidak és fogsorok készítése. I. I. Bratiann (Weitzer-u.) 1.

## MEGNYILT a Központi Étterem. Elsőrangú konyha.

Temesvári Casinó sör. Kitűnő palackolt borok.

Elsőrendű cigányzene. Figyelmes kiszolgálás.

## WEISSMANN FÜLÖP

technikai irodá- ja és ikerakata BUCUREST, CALBA VICTRII 28, Paszage Villacres. Telefon 32—82. 8895

Allandó raktáron gyárak, malmok és fűrészmalmok részére: angol gépszijak, manilla-zsinór, fémek, forrasztó zinn 99%-os, Klingerit, Asbest, asztalos enyv, csövek, tisztító gyapot, szö-gek, vasdrót, vasbádog stb. Villamos berendezések és dinamó felszerelési kellékek. Nagy izzólámpa raktár 110, 120, 150 és 220 Watt. Továbbá: cipész szerszámok és Leonhardy tinta.

## Ruhafestők figyelmébe!

Cégünk megszerezte a berlini „AGFA” Anilin gyár képviselőt egész Erdély részére. Rendeléseket a legrövidebb időn belüli szállításra elfogadjunk. Anilin festékek raktáron is. — Cim: Mayer si Comp. Arad, Margit-utca 2. szám.

## Fratli Steiner

bőrt kereskedés Arad, Asztalos Sándor-u. 2-3. Fiókület Ujaradon. 9881

Mindeneműt bőrt és cipészelléke- legelőszobá bevásárlási szerzős Swaid ár.

## Grünwald si Moskovitz

cukor, cukorka, gyümölcs- iz, gyarmatfűz és no- rimbergi nagykereskedés. 9881

## Y fémtisztító

M parketviasz

S cipőkrém

Y linoleum viasz

Készíti: 8937

## Dobiaschi Dörner.

## Luon Koo

készít és divatszövet áruház

Boros Béni-tér 16. (Wancsek ház)

Ajánlja díszan felszerelt raktárát kármé- és rőfőstru olkkok, nagyban és ki- ostnyben. 10021

## Csunya nők szépek, szép nők szebbek

lesznek a HAJÓS-féle

## DORÉ-CRÉME

használati útján. 10173

## Hajfestő „Melogen”

elismert legjobb gyártmányu fekete és barna színekben. Ára 35 K. Fenn szerek kephatók

## Hajós gyógytárban

Aradon, Bulevardul Ferdinand I. 22.

## A vonatok indulása és érkezése

Aradról indul:

Kürtőre	d. e. 5:00	d. u. 5:10
Tövisre	d. e. 7:47	d. u. 10:21
Soborsinba	d. e. —	d. u. 2:30
Temesvárra	d. e. 7:40	d. u. —
Nagykomlóra	d. e. —	d. u. 1:00
Ópécskára	d. e. 5:51	d. u. 12:40
B. J. Jenő	d. e. 8:51	d. u. 5:15
B. J. Jenő	d. e. 5:40	d. u. 12:48
B. J. Jenő	d. e. —	d. u. 3:00

Uj- volt kirivó d. u. 5:40

Aradra érkező:

Kürtőre	d. e. 7:16	d. u. —
Tövisre	d. e. 7:23	d. u. 7:54
Soborsinból	d. e. 7:15	d. u. —
Temesvárról	d. e. —	d. u. 2:47
Nagykomlóra	d. e. 5:57	d. u. —
Ópécskáról	d. e. 7:04	d. u. 2:06
Brádról	d. e. 10:34	d. u. 8:55
B. J. Jenő	d. e. 10:00	d. u. 7:58
B. J. Jenő	d. e. 7:05	d. u. —
Ujzentannáról és Ótáskáról	d. e. 8:25	d. u. 6:53